

Archidiecezjalna Komisja Liturgiczna w Lublinie

Wskazania dotyczące kultu Najświętszego Sakramentu (wystawienie, adoracja, procesje, nabożeństwa)

Zasady dotyczące wystawienia Najświętszego Sakramentu zawarte są: w instrukcji Kongregacji Kultu Bożego *Eucharisticum mysterium* z 1967 r. nn. 60-66; w Rytuale *Komunia i kult tajemnicy eucharystycznej poza Mszą św.* (Katowice 1985 nn. 58-76); *Kodeksie Prawa Kanonicznego* kann. 941; 942; we *Wskazaniach duszpasterskich o nabożeństwach dodatkowych* (30 X 1972); w *Instrukcji Episkopatu Polski o kulcie tajemnicy eucharystycznej poza Mszą św.* (11 XII 1987) nn. 1-12 i 16-21; w *II Polskim Synodzie Plenarnym*. Poznań 2001 s. 207-208 nn. 100-103.

Według tych dokumentów Stolicy Apostolskiej i odnośnych instrukcji Episkopatu Polski odnoszących się do wystawienia, adoracji, procesji i nabożeństw z wystawionym Najświętszym Sakramentem, należy przestrzegać następujących zasad:

1. Wystawienie i adoracja Najświętszego Sakramentu

- według KPK kan. 941 § 1: „W kościołach lub kaplicach, które mają zezwolenie na przechowywanie Najświętszej Eucharystii, można dokonywać jej wystawienia w puszcze lub monstrancji, z zachowaniem norm przepisanych w księgach liturgicznych”. Rytuał zaś stanowi, że „uroczyste i dłużej trwające wystawienie Najświętszego Sakramentu w danej wspólnotce wymaga zgody miejscowego ordynariusza” (Rytuał nr 62).
- dla modlitwy przed wystawionym Najświętszym Sakramentem w określonym czasie wymagana jest obecność wiernych (por. KPK kan. 942);
- szafarzem wystawienia Najświętszego Sakramentu jest kapłan i diakon, a jeśli oni są nieobecni, albo nie mogą tego dokonać, akolita, nadzwyczajny szafarz Komunii św., albo inny wierny upoważniony przez ordynariusza miejsca, który jednak nie może udzielać błogosławieństwa (Rytuał nr 67);
- kapłan i diakon ubierają się w komżę lub albę i białą stulę, a jeśli wystawienie jest w monstrancji, także kapę i welon koloru białego; inni szafarze wystawienia wkładają albę (Rytuał nr 68);
- przy wystawieniu Najświętszego Sakramentu w monstrancji zapala się cztery albo sześć świec i używa się kadzidła; przy wystawieniu w puszcze – przynajmniej dwie świece i można użyć kadzidła (tamże nr 61);
- wystawienie Najświętszego Sakramentu poprzedza śpiew hymnu lub innej pieśni eucharystycznej. Wystawienie kończy także śpiew hymnu *Przed tak wielkim Sakramentem* lub innej pieśni eucharystycznej, modlitwa i błogosławieństwo. Jeśli śpiewa się hymn *Te Deum*, błogosławieństwa udziela się bezpośrednio po nim i po modlitwie;
- Najświętszy Sakrament wystawia się na ołtarzu przykrytym obrusem i korporalem. Jeżeli wystawienie w monstrancji ma trwać dłużej, można się posłużyć tronem ustawionym na podwyższeniu i nakrytym korporalem (Instrukcja z 11 XII 1987 nr 3);

- wystawienie Najświętszego Sakramentu, w puszcze lub monstrancji, jest wyznaniem wiary w obecność Chrystusa, zachęca do serdecznego zjednoczenia się z Nim, gorliwego rozważania i adoracji tej tajemnicy (por. Rytuał nr 58 i 62).
- przy wystawieniu trwającym krótko należy „poświęcić pewien czas na czytanie słowa Bożego, śpiew, modlitwy i krótką modlitwę w ciszy. Zakazane jest wystawienie, które ma na celu tylko udzielenie błogosławieństwa” (Rytuał nr 65; por. EM nr 65).
- modlitwa przed Najświętszym Sakramentem ma przypominać wiernym, że „ta obecność wypływa z Ofiary i ma jednocześnie na uwadze Komunię świętą sakramentalną i duchową” (EM nr 50; por. Rytuał nr 56).
- pobożność eucharystyczna wyraża się w tym, że wierni „przebywając przy Chrystusie Panu, cieszą się Jego głęboką i zażyłą przyjaźnią i otwierają przed Nim swe serce, przedstawiają Mu potrzeby własne oraz wszystkich sobie bliskich, i modlą się o pokój i zbawienie świata” (Rytuał nr 56); „przedłużają zjednoczenie w Nim, które osiągnęli w Komunii św. i odnawiają przymierze, pobudzające ich do zachowywania w życiu i obyczajach tego, co przez wiarę i sakrament otrzymali w sprawowaniu Eucharystii” (tamże nr 57).
- adoracja i modlitwy przed wystawionym Najświętszym Sakramentem powinny mieć wyraźnie chrystocentryczny charakter i koncentrować się na Osobie i dziele zbawczym dokonany przez Jezusa Chrystusa. Podczas wystawienia należy tak ułożyć modlitwy, śpiewy i czytania, aby wierni skupili swoją uwagę na Chrystusie Panu (Rytuał nr 71). Powinny one uczyć wiernych prawdziwej pobożności eucharystycznej, wyrażać radość zebranych ze spotkania z Chrystusem, któremu z wiarą przedkładają potrzeby swoje, swoich bliskich i Kościoła, oraz modlą się za zbawienie całego świata. Udział w adoracji ma prowadzić do pełnienia dobrych czynów i do dawania świadectwa o Chrystusie w swoim środowisku;
- w czasie adoracji powinna dominować modlitwa uwielbienia i dziękczynienia połączona z rozważaniem tajemnic Chrystusa, ale także modlitwa prośby w aktualnych potrzebach społeczności wiernych i całego Kościoła;
- w adoracji eucharystycznej, w modlitwach, czytaniach i śpiewach należy uwzględnić okres liturgiczny;
- w czasie adoracji nie może zabraknąć świętego milczenia, czyli czasu przeznaczonego na osobistą modlitwę każdego z uczestników;
- *II Polski Synod plenarny* stanowi, że „wspólnotowa adoracja Najświętszego Sakramentu powinna odbywać się w każdej parafii raz w miesiącu w ustalonym dniu, np. w pierwszy czwartek, piątek lub niedzielę miesiąca. Zaleca się też godziną adorację w ciągu tygodnia” (nr 100);
- jeśli adoracja ma miejsce po Mszy św. w niedziele i obowiązujące święta, w czasie Mszy św. głosi się jak zwykle homilię;
- jeśli bezpośrednio po Mszy św. następuje nabożeństwo, w którym nie będzie uczestniczyć całe zgromadzenie, po modlitwie pokomunijnej udziela się błogosławieństwa opuszczając rozesłanie wiernych;
- Rytuał przewiduje również sprawowanie przed wystawionym na dłuższy czas Najświętszym Sakramentem jakiejś części Liturgii Godzin, głównie Jutrznii lub Nieszporów, przez które „uwielbienia i dziękczynienia składane Bogu w czasie spr-

wowania Eucharystii rozciąga się na różne pory dnia, a Kościół kieruje swe błagania do Chrystusa, przez Niego zaś do Ojca w imieniu całego świata” (Rytuał nr 72).

2. Procesje eucharystyczne

- podczas procesji eucharystycznych wierni „składają publiczne świadectwo swej wiary i pobożności wobec Najświętszego Sakramentu” (Rytuał nr 77);
- wypada, aby procesja z Najświętszym Sakramentem odbywała się po Mszy św., w czasie której konsekruje się hostię do procesji;
- procesja może również odbyć się po dłuższej publicznej adoracji, którą odprawia się po Mszy św. (Rytuał nr 79);
- w czasie procesji śpiewy i modlitwy powinny być tak dobrane, aby wszyscy okazali przez nie wiarę w Chrystusa i ku Niemu kierowali całą uwagę (Rytuał nr 80);
- jeśli procesja następuje bezpośrednio po Mszy św., kapłan pozostaje w szatach mszalnych, albo wkłada kapę koloru białego, w innych wypadkach wkłada kapę (Rytuał nr 81);
- podczas odpustów i świąt parafialnych należy zachować zwyczaj urządzania procesji eucharystycznych po głównej Mszy św.

3. Nabożeństwa przed Najświętszym Sakramentem

Nabożeństwa przed wystawionym Najświętszym Sakramentem sprawuje się w Polsce według Instrukcji Konferencji Biskupów z 11 XII 1987 r.

- nabożeństwo majowe jest „w Polsce zwyczajowo odprawiane przed wystawionym Najświętszym Sakramentem (Instrukcja z 11 XII 1987 nr 20); można je odprawiać w dwojakiej formie:
 - a) na początku nabożeństwa wystawia się Najświętszy Sakrament i przed nim odbywa się całe nabożeństwo;
 - b) przed wizerunkiem Najświętszej Maryi Panny śpiewa się Litanię Loretańską i głosi się, albo czyta odpowiednie rozważanie; następnie celebrans podchodzi do głównego ołtarza, wystawia Najświętszy Sakrament, odprawia krótką adorację i po śpiewie pieśni eucharystycznej udziela błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem (tamże nr 20);
- w czasie modlitwy różańcowej „należy przez odpowiednio dobrane fragmenty Pisma Świętego lub rozważania ukazywać wiernym chrystologiczny charakter modlitwy różańcowej i uwydatniać związek tajemnicy Chrystusa rozważanej na różańcu z tajemnicą Chrystusa obecnego w Najświętszym Sakramencie” (tamże nr 18);
- *Gorzkie Żale* w Wielkim Poście są rozważaniem Męki Pana podjętej dla naszego zbawienia. Odprawiane z wystawieniem Najświętszego Sakramentu, pomagają wiernym zbliżyć się do tajemnicy zbawczej śmierci Chrystusa. Przez odpowiednio dobrane fragmenty Pisma Świętego i kazanie (homilię) powinny ukazywać związek tego nabożeństwa z tajemnicą Eucharystii (tamże nr 19);
- odmawianie Litani do Najświętszego Serca Pana Jezusa przed wystawionym Najświętszym Sakramentem odpowiada zasadom kultu Eucharystii poza Mszą św.;
- nie można natomiast robić wystawienia po Mszy św., np. z okazji odpustu ku czci Matki Bożej lub świętego, tylko po to, aby przed *Sanctissimum* odmówić litanie

do Matki Bożej lub do świętego. W takich wypadkach odpowiednią litanie odmawia się po mszalnej modlitwie pokomunijnej, po czym następuje wystawienie Najświętszego Sakramentu, modlitwy uwielbienia, dziękczynienia, przebłagania i prośby skierowane do Ojca przez Chrystusa, lub bezpośrednio do Zbawiciela, i ewentualnie procesja z Najświętszym Sakramentem, zakończona błogosławieństwem eucharystycznym.

Wskazania te są odpowiedzią na pytania wielu księży proboszczów. Były dyskutowane i zostały przyjęte na zebraniu Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej dnia 21 listopada br.

ks. Czesław KRAKOWIAK
Przewodniczący
Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej

Lublin, dnia 21 listopada 2011 r.